

Saksprotokoll 19.05.2020 - hovudutval for kultur, idrett og integrering

Utvalseiar for kultur, idrett og integrering gav slikt svar:

«Svar på spørsmål frå Knut Inge Andersen (FNB)

Ser Utvalseiar for Kultur, Idrett og Integrering verdien av aktive grep (til dømes gjennom vegskilting) for å ta vare på dei tidlegare fylkesnamna slik at desse kan bestå som synlege og anerkjende geografiske og historisk-kulturelle einingar også i offisiell samanheng?

Svar frå utvalseiar:

Eg vedkjenner at dei gamle fylkesnamna er godt innarbeidde namn som folk framleis har ein relasjon til. Hordaland og Sogn og Fjordane har vore fylkesnamn sidan 1919 fram til 1. januar 2020. Namna til dei tidlegare fylka har djupe kulturelle og historiske røter, og vil vere ein viktig del av historia til Vestland og Vestlandet.

Vestland og Vestlandet har vore gjennom fleire endringar i fylkesinndelinga, fylkesnamna og dei administrative einingane. Frå Gulatinget som omfatta mellom anna Firdafylke, Sygnafylke og Hordafylke, til einingane Søndre Bergenhus amt og Nordre Bergenhus amt, til Hordaland og Sogn og Fjordane, og til Vestland slik det er i dag. Den historia må vi ta aktive grep for å ivareta og formidle.

Eg meiner likevel at det er viktig at innbyggjarane får ei kjensle av å høyre til Vestland som det nye fylket. Ein innbyggjar i Stad er no i same fylke som ein innbyggjar i Bergen eller Sveio. Det fellesskapet må skapast og dyrkast. Det meiner eg er fullt mogleg, da vi deler mange av dei same moglegheitene og utfordringane i kvardagen og politisk. Derfor er det viktig at vi bruker Vestland aktivt i all kommunikasjon utad. Med det viser vi at vi er alle ein del av det same storfylket. Nyttar vi likevel Hordaland og Sogn og Fjordane aktivt i offisiell samanheng, er eg redd vi skaper eit skilje som ikkje vil tjene verken politikk eller folk i Vestland.

Vidare trur eg at vi kjem til å bruke namna på andre regionar meir aktivt, som til dømes Sunnhordland, Hardanger, Bergen og omland/Midthordland, Nordhordland, Sunnfjord, Nordfjord og Sogn.

Ein kan ta politiske initiativ for å nytte Hordaland og Sogn og Fjordane slik spørsmålsstillaren sikter til. Eg meiner likevel at det ikkje vil vere heldig å nytte dei gamle fylkesnamna i offisiell samanheng eller som synlege geografiske områder. Det vil skape unødig splitting i Vestland.

Historia til landsdelen skal ivaretakast og formidlast, men no må vi rette blikket framover og bygge det nye fylket.»

Fylkesdirektør for kultur, idrett og inkludering gav slikt svar:

«Det er kome inn skriftleg spørsmål frå representant Knut Inge Andersen (FNB):

Ser Utvalseiar for Kultur, Idrett og Integrering verdien av aktive grep (til dømes gjennom vegskilting) for å ta vare på dei tidlegare fylkesnamna slik at desse kan bestå som synlege og anerkjende geografiske og historisk-kulturelle einingar også i offisiell samanheng?

Svar:

Eit stadnamn er namnet på ein stad. Stadnamna er eit felles referansepunkt eller område i terrenget som vi treng for å kunne kommunisere med andre. Ein del namn oppstår pga. eit administrativt behov og blir vedtekne i ein administrativ og politisk prosess, som t.d. Vestland. Dei fleste stadnamn oppstår likevel ved behov for å kommunisere om nærområda, kvar ein skal gå, kvar ein står, kvar ein skal arbeide saman osv...

Eit stadnamn eksisterer så lenge folk har praktisk nytte av det. Namna Hordaland og Sogn og Fjordane vart begge etablert i samband med at ein gjekk frå amtsinndeling til fylkesinndeling i Norge. Dei er soleis begge eit resultat av eit administrativt behov.

Språkrådet er det den norske staten sitt rådgjevande organ i slike spørsmål. Dei har uttalt at det er heilt greitt å bruke dei gamle omgrepa så lenge ein snakkar om dei geografiske områda.

Det kan også vere relevant å sitere frå NRK sitt språkstyre der dei nytta Sogn og Fjordane som døme: «Eksempelvis vet folk godt hvor Sogn og Fjordane er, mens nordre Vestland verken er presist eller forståelig»

Ein finn også ein parallell i bruken av dei gamle fogderinamna. Fogderia vart avvikla i 1919, samstundes som fylka oppsto, men namna er framleis i bruk, t.d Hardanger og Sunnfjord.

Begge dei to fylkesnamna Sogn og Fjordane og Hordaland er og vil alltid vere kulturminne.

Lovfesting og formalisering av bruk

Dersom ein ynskjer å ta aktive grep, td ei lovfesting av bruken av dei to tidlegare fylkesnamna, må det skje med heimel i lov av 18.mai 1990 nr. 11 om stadnamn (Stadnamnlova). Formålet med denne lova er mellom anna å ta vare på stadnamn som språklege kulturminne, gi dei ei skriftform som er praktisk, og som ikkje skygger for meiningsinnhaldet i namnet, og medverke til kjennskap til og aktiv bruk av namna. Stadnamnlova seier også noko om avgjerdsmynde, men det dreier seg om skrivemåte og ikkje om bruk.

Myndighetsorgan for bruk av stadnamn vil vere:

Statens kartverk som m.a. har ansvar for at tidsriktig, stadsfesta informasjon frå det offentlege finnast og er lett tilgjengeleg for det norske samfunn til eikvar tid. Dei er statens fagmynde innan kart og geodata t.d.

Statens vegvesen som m.a. har ansvar stadsnamn-skilting i tilknytning vegar i Norge.»